

RAPORA ÇALAKIYÊ YA NAVENDA ŞÊWR Û PIŞTGIRIYÊ

2023 TEBAX - 2024 ÇILE

Kadın Zamani Derneđi
Komeleya Dema Jinan
Women's Time Association

RAPORA ÇALAKIYÊ YA NAVENDA ŞÊWR Ê PIŞTGIRIYÊ TEBAX 2023- ÇILE 2024

Rapora me ya Navenda Şêwr ê piştgiriya tevî; komîsyonên me yê piştgiriya derûnî, hiqûqî stendina serîlêdanan bi awayekî kolektîf hatiye amadekirin.

NAVEROK;

- DESTPÊK
- RAGIHANDINÊN KOMÎSYONA DERÛNIYÊ
- RAGIHANDINÊN KOMÎSYONA HIQÛQÊ
- RAGIHANDINÊN KOMÎSYONA STENDINA SERÎLÊDANAN

-Zehmetiyên dema stendina belgeya xizaniyê de tîn jiyîn

-Di derheqê têkoşîna bi xizaniyê re pêşniyazên me

-Xizaniya reglê

-Li herêma erdhejê zêdebûna bûyerên tundiyê

-Komcivîna Navendên Şêwr û Piştgiriya û Stargehên Jinan

- GRAFÎK
- ENCAM

DESTPÊK

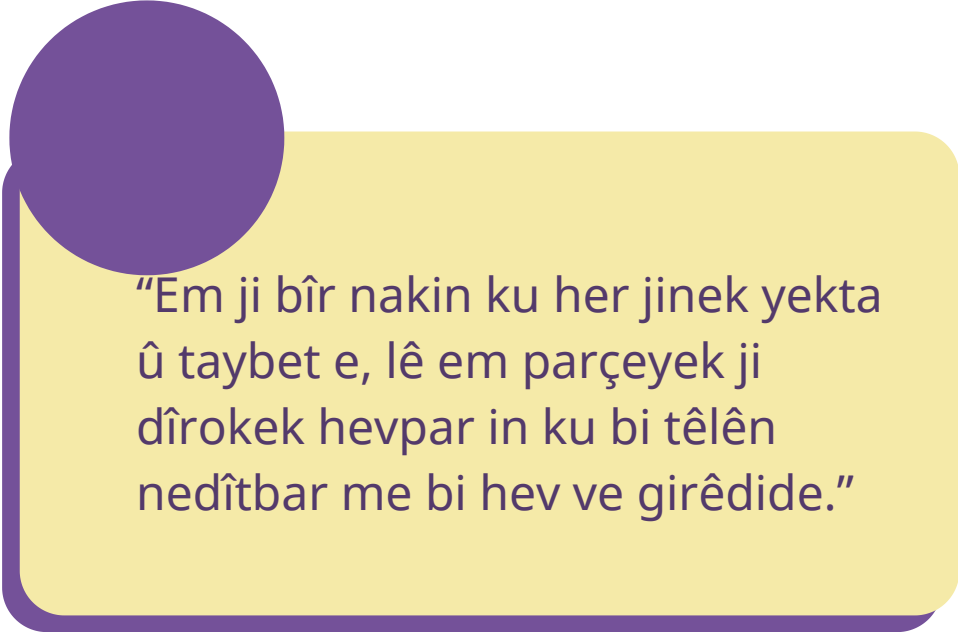
Weke Komeleya Dema Jinan ku me di sala 2020'an de dest bi rêwîtiya xwe kir, ji Tebaxa 2021'an û vir ve jin serî li navenda me ya şêwr û piştgiriya ya jinan didin, li dijî tundiya li ser jinan em têdikoşin û çalakiyên piraîli dar dixin. Em di vê baweriyê de ne ku dê van xebatan xurtir bike. Di çarçoveya vê têkoşînê de em xebatên xwe li gorî rêgezên femînîst didomînin, ji bo ku em piştgiriya pêwîst bidin jinan bi jinên rastî tundiya tên re hevrêtiyekê ava dikin. Em zehmetiyên ku jin di pêvajoya têkoşîna li dijî tundiya de dijîn û mekanîzmaya têkoşîna li dijî tundiya bi astengiyên rasterast û nerasterast dişopînin û bi awayekî du zimanî vê yekê dikin.

Di vê heyamê de me dest bi du xebatan kir; em di wê baweriyê de ne ku dê me li hemberî pirsgirêkên ku em pê re rûbirû mane xurtir bikin, da ku em bi jinên serlêdan kirine re diyaloga xwe kûrtir bikin û bi bandortir bersiva daxwazên wan bidin. Ya yekem xebata şopandin û raporê ya bi sernava; "Jinên Kurd ên li Stenbolê dijîn li hember tundiya dikarin bi zimanê xwe ê zikmakî bigihêjin mekanîzmaya çareseriyê?"

Di çarçoveya vê lêkolînê de, em anketan li ser mekanîzmayên serîlêdanêku jin dema ku rastî tundiyê tîn çî tercîh dikin û bandora rênîşandana saziyan a li ser van tercîhan pêk tînin. Di encama van anketan de, em ê rapora lêkolîna qadan parve bikin, ku em hêvî dikin ku em bikaribin rêya ku jinên rastîtundiyê tîn, rêbazên ku haya wan jê hene, hêviyên wan û daxwazên wan baştir fêm bikin. Em ê zehmetî û hêviyên jinên Kurd ên ku di rewşeke dezavantajê dene, bi bandor ragihînin û encamên raporên xwe bi rêxistinên jinan ên din ên ku di warê têkoşîna li dijî tundiyê de dixebitin û navendên şêwirmendiyê hene, lê serlêdanên tundiyê bi zimanê Kurdî nagirin re parve bikin. Xebata me ya din jî Modula Kargeha Hişmendiyê ya Wekheviya Zayendî ya duzimanî (Kurdî-Tirkî) ye. Di çarçoveya vê lêkolînê de, em armanc dikin ku li ser lêkolînên taxan bisekinin û rêyên gihîştina jinanhêsantir bikin. Ji ber vê sedemê, em li ser modulên duzimanî hevkarîyê dikin û bi ekîba xwe ya kargehê ku ji endam û dilxwazên me pêk tê, perwerdehiya xwe ya navxweyî bi lez didomînin.

Em daneyên li ser tundiya li ser bingeha zayendî ji Tebaxa 2023'an de berhev dikin. Bi berhevkirin û analîzkirina bi rêkûpêk a van daneyan, em armanc dikin ku bi kûrahî li koka tundiya mêran a ku roj bi roj zêde dibe û cûrbecûr dibe, bişopînin û di qada têkoşînê de rêbazên bi bandortir pêş bixin.

Em girîngiyê didin ku her roj ji nû ve bihizirin ka çawa û bi çî awayî em dikarin bi jinan re di hewayaya tundûtûjiyê de ku roj bi roj qetilkirina jinan zêde dibe û me neçar dike ku lîsteya jinên ku tên qetilkirin ku sûcdarên wan nayên dîtin di bin sernavê "mirina gumanbar" de bihêlin. Ji ber vê sedemê em girîngiyê didin têkoşîna li hembertundiya mêrdewletê. Em dizanin ku tundîşeweyê xwe diguherîne. Têkoşîna me wê her roj xurtir bibe û li her derê belav bibe. Em ji bîr nakin ku her jinek yekta û taybet e, lê em parçeyek ji dîrokek hevpar in ku bi têlên nedîtbar me bi hev ve girêdide. Me dît ku mixabin di şeş mehên dawî de serlêdanên Tundiye li navenda me ya şêwr û piştgiriye ya jinan zêde bûne û di nav van serlêdanan de rêjeya îstismara zarokan jî zêde bûye.

“Em ji bîr nakin ku her jinek yekta û taybet e, lê em parçeyek ji dîrokek hevpar in ku bi têlên nedîtbar me bi hev ve girêdide.”

RAGIHANDINÊN KOMÎSYONA DERÛNIYÊ

Çalakiyên me yên piştgirîû rêberiya derûnî yên ku ji aliyêderûnnasên dildar ên navenda me ya şêwirmendiyê ve hatin kirin, di vê heyamê de jî dewam kirin. Derûnnasên dildar ên komeleya me, ji xeynî serîlêderên ku ji aliyê navenda şêwirmendiyê ve dihatin şandin, ji bilî civînên veguhestina ezmûnan û perwerdeyên çavdêriyê ku di navberên rêkûpêk de li dar dixistin, bi kurdî û tirkî piştgiriya derûnî pêşkêşî wan kir. Ji xeynî serîlêderên me yên ku rasterast ji bo piştgiriya derûnî dihatin komeleyê, serilêderên ku ji ber rewşa xwe ya heyîû travmaya ku ji serê wan derbas bûye û hê hewcedariyên xwe diyar nekirine. Bi koma duyemîn re, me bi jinên ku di diyarkirina hewcedariyên xwe de rastî zehmetiyan dihatin, di diyarkirina hewcedariyên xwe de piştgirî dida wan û arastekirina wan ji bo wergirtina piştgiriya derûnî, bi rêkûpêk re hevdîtin pêk anîn.

Weke navenda şêwirmendiyê, me jinên ku rastîtundiyê hatin û her wiha zarokên ku ji ber şahidiya tundiyêji travmaya duyemîn derbas bûn, me rê da bernameyên piştgiriya derûnî yên ku ji bo wan hatine amadekirin.

Em dikarin bibêjin ku daxwaza xizmetên piştgiriya derûnî di warê beşdarbûn û gihîştinê de her ku diçe zêde dibe, jinên ku serî lê didin ji fikra wergirtina piştgiriya derûnî re vekirî ne û pirî caran pêvajoyê de li gorî daxwazên xwe bêtir ku hewceyê rêberiyê tînin ziman. Kampanya û postên rêxistinên jinan ên bi rêya medyaya civakî, ku di van salên dawî de pêş ketine, li gel tundiyê, girîngiya piştevaniya derûnî zêde kiriye. Di vîcarçoveyê de, dema ku jinan bi bandora dermankirinê ya piştgiriya derûnî bawer dikin ku bi bandor sûdê werbigirin, me dît ku jinên ku bi rêkûpêk piştgirî distînin dizanin ku bi rêbaza terapiya femînîst li xwe hay bûn ku udi heman demê de kirdeyên polîtîk in jî. Çavdêriyeke din a ku me piştî hevdîtinan kir ev bû; Ew e ku jin dixwazin hestên xwe yê sûcdariyê ji holê rakin, hêza xwe kifş bikin, zêdetir beşdarî qada giştî bibin û li dijîsert û mercên ku tê de hatinexdûrkerin bi xurtî têbikoşin.

RAGIHANDINÊN KOMÎSYONA HIQÛQÊ

Ji bo pêşîgirtina li tundiya li ser jinan nêzîkatiyeke piralî, têkoşîneke hevpar û bi biryar a hemû beşên civakê hewce dike. Mekanîzmayên qanûnî bîkaranîna bi bandor a van mekanîzmayan rêyên sereke yê pêşîlêgirtina sûcdarên tundiye ne. Di heman demê de girîng e polîtîkayên bingeîn ên li ser jinan bîn meşandin, tundî ji hemû mekanîzmayên sazûmaniyê bê dûrxistin û di nava civakê de neyê meşrûkirin. Em vê yekê dizanin û di bin her şert û mercî de îfade dikin. Lêfesihiyê Peymana Stenbolê, bêbandorkirina qanûna bi hejmara 6284'an, kêmasiya biryarên parastinê yê ji aliyê dadgehên ve, gelek caran bîpêkirina biryarên astengkirinê, hebûna polîtîkayên ku tundiye li ser can û bedena me teşwîq dikin, tundiye kûrtir dike. Li navçeya Sultangaziya Stenbolê di nava 10 rojan de kuştina 3 jinan ji aliyê mîrên malên wan ve tundiya li ser jinan bi awayekî aşkere nîşan dide. Em di serdemeke wisa de dijîn ku ev mekanîzmayên ku dadgeh xwedî rayeya parastina jin û zarokên tûşî tundiye ne û biryara tedbîrên ji bo pêşîgirtina li tundiye ne, berovajî vê yekê tevdigerin û bûyerên tundiye bi lez zêde dibin.

Di têkoşîna li dijî tundiya li ser jinan de bilindkirina hişmendiya civakî, afirandina çarçoveyên qanûnî yên xurt, berfireh û bi bandor, bicihanîna qanûnê xurtkirina hişmendiya wekhevîyê di têkoşîna li dijî tundiya li ser jinan de hêmanên bingeîn in.

Di 6 mehên dawî de herî zêde serlêdanên li Navenda me ya Şêwirmendiyê hatin kirin û ji komîsyona hiqûqî re hatin şandin de, jinan ji ber ku jiyana wan di xetereyê de ye, daxwaz kirin ku biryar bê girtin û doza veqetandinê bê vekirin. Di serlêdanan de me dît ku jinên ku beriya niha biryara parastinê dabûn, gilî kiribûn ku ev biryar nayê bicihanîn û dema giliyên xwe li midûriyeta polêsan anîn ziman, polêsan alîkarî nedan wan. Bi taybetî di serlêdanên ku li qereqolên taxan hatin kirin de, me dît ku jin gelek caran ditirsin ku di navbera sûcdarê tundiya polêsan de hev nasek hebe û muameleya newekhev a ku li wan tê kirin bi vê yekê ve girê didin. Lêbelê, zehmetiyên ku jinên serlêder di qonaxa veqetandinê de dîtin û serbestberdana kiryarê ku tundî bikar aniye an jî gefa kuştinê xwariye bêyî tu tedbîrên parastinê yên bi bandor ji aliyê dadgehan ve, di hişê jinan de fikar û bêewlehiyeke cidî derxistiye holê.

RAGIHANDINÊN KOMÎSYONA STENDINA SERÎLÊDANAN

Zehmetiyên dema stendina belgeya xizaniyê de tîn jiyîn

Rêxistinên sivil û saziyên navneteweyî yên ji bo jinan têdikoşin, xizaniya jinan weke pirsgerêkeke girîng di rojeva xwe de cih digirin. Xizanî dikare wekî "kêmasiya kirin û kapasîteyê" were pênasekirin, xizaniya jinan jî dikare wekî "Bi sedena Weke civakî û aborî kêmasiya dahatûyê û tunebûna derfetan xizanbûna jinan " were pênasekirin. Dema ku em di çarçoveya vê pênaseyê de bifikirin, dema ku derfeta pêşxistina kapasîteya jinan ji dest tê, rizgarbûna ji xizaniyê zehmet dibe. Di dema ku jin hewl didin ku di bin giraniya sazûmana civakî ya bavixsalarî de neperçiqin, ew dikarin ji mêran pir kêmtir ji derfetên wek perwerde û kar sûd werbigirin û di encamê de jin dibin yek ji beşên ku xizaniyê temsîl dike.

Digel ku nebûna rêzicknameya mûçeyê malê ji bo jinên karkerên malê, keda malê nabîne, desteserkirina mûçeyên jinên ku li derve dixebitin ji hêla mêrên ku pê re zewicî ne, girtina kertên wan û sînordarkirina xebatên wan gelek caran tîne dîtin. Di rastiyê de me dît ku jinên serlêdan kirine tundiya derûnî pênase dikin, lê zehmetiyan dikşînin ku tundiya aborî wekî tundî pênase bikin.

Belgeya xizaniyê, belgeyeke fermî ye ku ji hêla saziyên hukûmetê, karûbarên civakî an rêxistinên xêrxwaziyê ve hatî derxistin û destnîşan dike ku kesek an malbatek xwedan asta dahatiyek kême.

Belgeya xizaniyê mafê sûdwegirtina ji alîkariyên cûrbecûr an xizmetên civakî dide kesên xwedî dahata kêr. Lê belê di serlêdanan de me dît ku jin di gihandina vê belgeyê de gelek zehmetiyan dikişandin, serokên mêr di dema derxistina vê belgeyê de zehmetiyan derdixin û pêkanînen prosedurê ji bo jinên ku berê di rewşeke dijwar de bûn gihandina mekanîzmayên serlêdanê hîn diwartir kir. Muwekîlên me yê ku ji bo çareserkirina vê pirsgirêkê gazî navenda me ya şewirmendiyê dikin; diyar dikin ku muxtar bersivên wekî ku "belge tune, hûn nikarin bistînin" didin. Em dikarin zehmetiyên din ên ku jin di wergirtin û wergirtina belgeya xizaniyê de rûbirû dimînin wiha bi kurtî binirxînin;

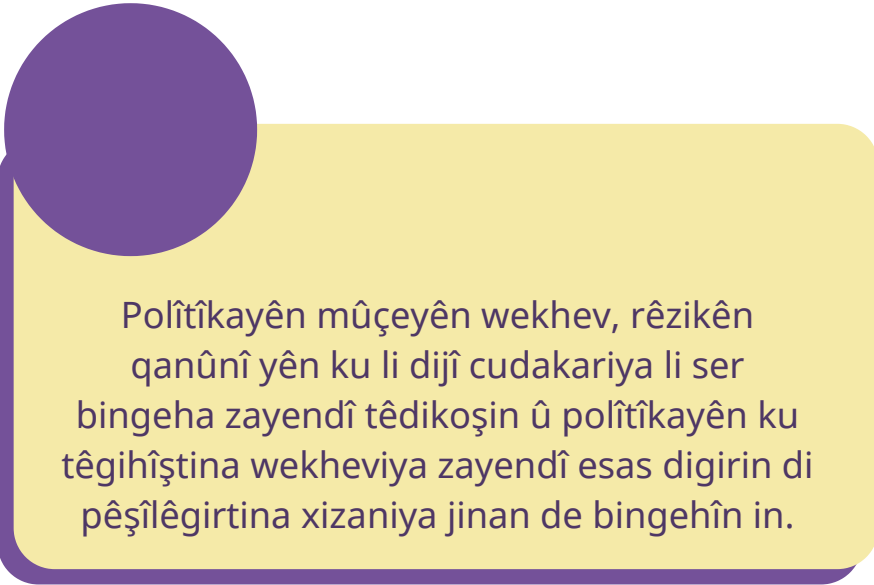
Newekheviya Zayendî: Rêgezên zayendî tevlêbûna jinan di çalakiyên aborî de sînordar dike, ev dibe sedem ku jin bi gelemperî li gorî mêran xwedan dahatên kêmtir bin.

Kêmbûna Ewlehiya Kar: Ji bilî ku keda malê bê mûçe ye, jinên ku di dema zewacê û lîstîna zarokan de bêkar dimînin, dema ku vedigerin jiyana karsazî, pir caran neçar dibin ku di karên heqdestên kêr û ne ewle de bixebitin. Ev rewş ji bo wan zehmet e ku dahatek bi îstîqrar peyda bikin, lê tevî vê yekê ew nikarin belgeya xizaniyê bistînin.

Zextên Civakî: Dibe ku jin ji ber pîvanên civakî rolên zayendî di warê lêgerîna arîkariyê de xwedî tedbîr bin. Dibe ku diwariya wan li hember tundûtûjîyê hebe, nemaze ji ber ku ew difikirin ku hevberdan dê bandorê li statû navûdengê wan di civakê de bike û ku tenêbûn ne ewledar û dijwar e.

Astengiyên Qanûnî: Jin bi rê , rêgez û astengiyên qanûnî re rûbirû dimînin û di peyda kirina belgeyên pêwîst ji bo wergirtina belgeya xizaniyê zehmetiyê dikişînin.

Xizaniya jinan: Têkoşîna li dijî xizaniya jinan nêzîkatiyeke piralî û berfireh dixwaze. Têkoşîna li dijî faktorên wekî newekheviya zayendî, cudakariya aborî û newekheviya di derfetên perwerdehiyê de di misogerkirina hêza aborî ya jinan de xwedî roleke diyarker e.

Polîtîkayên mûçeyên wekhev, rêzikên qanûnî yên ku li dijî cudakariya li ser bingeha zayendî têdikoşin û polîtîkayên ku têgihîştina wekheviya zayendî esas digirin di pêşlêgirtina xizaniya jinan de bingehîn in.

Di derheqê têkoşîna bi xizaniyê re pêşniyazên me

Polîtîkayên Teşwîqkirina Wekheviya Zayendî:

Çêkirin û meşandina polîtîkayên ku li dijî newekheviya zayendî têdikoşin, di têkoşîna li dijî xizaniya jinan de hêmaneke bingehîn e. Polîtîkayên ku ji bo jinên ku piştî ji stargehê bê mal û bêkar dimînin beşdarî jiyanê bibin û xwe bi ewle hîs bikin, divê bînin avakirin û bikêrtirkin.

Plansaziya Malbatê û Xizmetên Tenduristiyê:

Gihîştina jinan ji xizmetên plansaziya malbatê, kontrolkirin û gotina wan a li ser mafên xwe yê zayînê û hejmara diyarkirina hejmara zarokan ji bo pêşgirtina li xizaniyê girîng e. Gihîştina hêsan a xizmetên tenduristiyê, agahdarî û karûbarên di derbarê rêbazên kontrolkirina zayînê de, jin xwedî gotin li ser laşê xwe, û gihîştina karûbarên tenduristiyê ji wan re dibe alîkar ku jiyanek tendurist û ewledar bijîn.

Bernameyên Alîkariyê û Ewlekariya Civakî :

Pêrgalên ewlekariya civakî, yekîneyên xizmetên piştgiriya civakî yên şaredariyê, navendên şêwirmendiyê yên jinan û bernameyên alîkariya civakî divê budçeyên xwe yên ji bo peydakirina piştgiriya aborî ji jinên kê-m-dahat re têne veqetandin berfireh bikin. Berfirehkirina van bernameyan û zêdekirina budçeya ku ji jinan re tê terxankirin, ji bo zêdekirina ewlehiya aborî ya jinên ku di peydakirina pêdiviyên xwe yên bingeîn de zehmetiyan dikişînin, xwedî girîngiyeke jiyanî ye.

Di Civakê De Bilindkirina Hişmendiyê:

Hişyarkirina civakê li ser xizaniya jinan û newekheviya zayendî, hişyarkirina raya giştî ya li ser van mijaran bi kampanya, çalakî û perwerdehiyê komkirina piştgiriya jî rêyeke rasterast e ji bo tevkariyê li têkoşîna li dijî cihêkariyê. Ev xebat di têkoşîna li dijî xizaniya jinan de stratejiyeke bi bandor pêk tînin. Afirandina sîyaset û lêkolînên xwerû ku şert û hewcedariyên herêmî li ber çavan bigire di warê pêşxistina çareseriyên ji bo pirsgirêkên cûda de pir girîng e. Tundiya aborî ya ku jinên bêkar û kedkarên malê rastî wan tînin, li pêşiya serxwebûna jinan astengeke mezin e. Li gel tundiya aborî ya ku di van şert û mercan de rû dide, jin rastî gelek zehmetiyan tînin. Çend xalên girîng derbarê tundiya aborî ya ku ji aliyê jinên ku neçarî lînêrîna malê tînin kirin.

Ji Hêla Aborîve Ne Serbixwe Bûn:

Karê lênêrîna malê wekî karekî bêpere tê dîtin, ji ber vê yekê jin dema ku karê malê û lênêrînê dîkin ji aliyê aborî ve girêdayî ne û hêza aborî ya berê winda dîkin.

Wendakirina Derfetên Kar:

Jinên ku neçar dimînin debara malê bikin, ji ber karê malê nikarin li derve wextê xwe bibînin û ev rewş pêşkeftina kariyera jinan û derfetên kar sînordar dike û ji ber vê yekê weke tundiya aborî tê jiyîn.

Bêbaweriya Xizmetên Civakî:

Ji ber ku karê lênêrîna malê bi fermî nehatiye qeydkirin, piraniya jinan ji ewlehiya civakî bêpar in, nikarin ji bo keda xwe heqdestekî fermî bistînin, keda wan bê qîmet dibe û girêdayîbûna aborî zêde dike.

Ji bo derbaskirina van pirsgirêkan, çareseriyên berfireh pêwîst in, tedbîrên wekî dabeşkirina adil a karê lênêrîna malê, berdêla keda malê û girtina polîtîkayên ku serxwebûna aborî ya jinan xurt dike, di nav de. Wekî din, xizmetên piştgiriye yê ku di vî warî de dixebitin jî ji bo bilindkirina hişmendiya li ser wekheviya zayendî û pêşgirtina li tundiya aborî ya li ser bingeha zayendî hewce ne.

Xizaniya reglê

Xizaniya reglê ew e ku mirov nikaribin xwe bigihînin hilberên mehane yê wekîpedên hîjyenîkû tamponên ku di vê heyamê de lênerîna xweyî hêsantir dike, ûnegihaştina hewcedariyên bingeîn ên wekî ava paqij, çop û tuwaletê paqij û ewledar e. Xizaniya reglêû bacdayîna ji ber hêmanên reglê li ser rêjeya berhemên vexwarinên luks wekî berpirsiyariyek ji bo laşê mirovên ku menstrual dikin tê dîtin û wekî mijarek ku ne hewce ye ku pêşî lê were girtin û bi gelemperî ev yek hatiye paşguhkirin. Di polîtîkayên giştî de behsa wan hatiye kirin û di vê mijarê de tu tedbîrên bi bandor nehatine avêtin. Pirsgirêkên sereke yê ku em bi serîlêderên xwe re rûbirû dimînin xizaniya menstrual û negihîştina materyalên bingeîn ên paqijiyê ne. Ji ber bacên zêde yê li ser hilberên mehane yê wekî ped, tampon ûkapên menrûal ên mehane, gihîştina hilberên tendurist dijwar dibe û ev pirsgirêka gihîştinê gelek pirsgirêkên tenduristiyê bi xwe re tîne, di nav wan de penceşêra malzarokê jî heye. Ji bo têkoşîna xizaniya menstrual hewldanek civakî ya berfireh hewce dike û ji nêz ve bi çareserkirina pirsgirêkên gelemperî yê wekî wekheviya zayendî, gihîştina lênihêrîna tenduristî, û newekheviya dahatê ve girêdayî ye. Ji ber vê yekê, hevkarîya pir alî û stratejiyên demdirêj dêçareseriyên bi bandor peyda bikin da ku xizaniya menstrual kêr bikin.

Li herêma erdhejê zêdebûna bûyerên tundiye

Her çend di ser erdhejên ku di 6'ê Sibata 2023'an de li Tirkiyeyê qewimîn re nêzî salek derbas bûbe jî, kêmasiyên bersivdayînê gihandina alîkariyê ji bo herêmên ku erdhej lê pêk hatin bi awayekî berfireh tê ragihandin. Gelek ji van kêmasiyan rasterast bandorê li jin û keçan dikan. Kêmasiya mekanîzmayên ku jinên li qada tundiye rastîtundiye tên, bêfonksiyoneliya stargeh ûŞONÎM'an û bêewlehiya qadên sitargehêtundiye zêde dike. Beriya erdhejê bi hezaran jinên ku di pêvajoya veqetanê de bûn û ji bo wan tedbîrên parastinê/an jî pêşîlêgirtinê hatibûn dayîn hebûn. Lê belê piştî salek piştî erdhejê, ji ber ku hê ji van pirsgirêkan re çareseriyeke bi bandor nehatine pêşxistin, jiyana jinan li gel wan zehmetiyên ku niha dijîn, neçariyê de dihêle. Ji aliyê din ve, em dibînin ku xetereyên parastinê bûyerên tundiya li ser wekheviya zayendî, îstîsmar û destdirêjîyê, di nav de zewaca zarokan, zêde dibin. Xizmetên pêşîlêgirtin û bersivdayina tundiya li ser bingeha zayendî jî di demekê de ku herî zêde hewcedarî wan in, bi tundî hatine astengkirin.

Komcivîna Navendê Şêwr û Piştgiriye û Stargehên Jinan

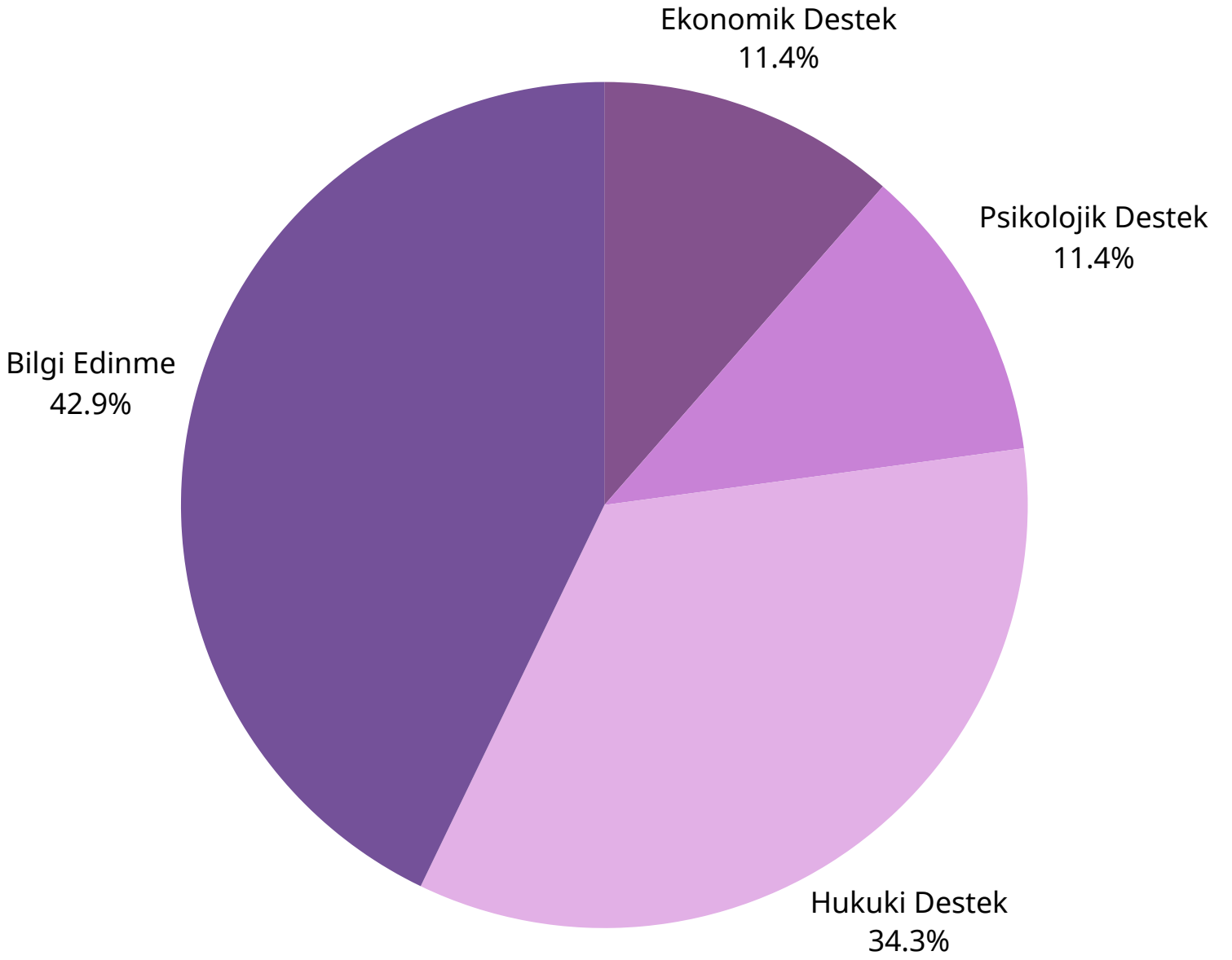
Li gel van hemûyan weke Komeleya Dema Jinan em beşdarî kongreya Navenda Piştevaniya Jinan û Hevgirtinê bûn ku ev sê sal in em beşdarî kongreyê bûne. Di kongreya ku îsal bo cara bîst û şeşan hat lidarxistin de, me behsa "Xebata Pêşlêgirtina Têkoşîna Li DijîTundiya Mêran a li Ser Jinan" kir. Em jî bi jin û LGBTI+yên ku li dijî tundiya mêr a li ser jinê têdikoşin re hatin cem hev. Hevdîtina bi hevalên me yên ku li seranserê Tirkiyeyê di warê têkoşîna li dijî tundiye de dixebitin, hem ji bo parvekirina tecrubeyên xwe û hem jî ji bo vejîna hêviyê di vê serdema ku em di warê destkeftiyên xwe de ber bi kêmbûnê ve diçin pir girîng bû.

Di van çend mehên dawî de dema ku Destûra Bingehîn û guhertinên qanûna medenî hatin nîqaşkirin, li dijî qanûna bi hejmara 6284'an êrîşeke dijwar rû da. Di encama van êrîşan de em bi rêya çapemeniyê dibihîzin ku daxwazên guhertina qanûnê tên kirin. Ev êrîşên ku bi salan e berdewam dikin, di sala 2021'an de dema ku Tirkiye ji Peymana Stenbolê vekîşiya gihişt qonaxeke nû, bi gotineke din Tirkiye ragihand ku ew ê îradeya xwe ya siyasî ji bo têkoşîna li dijî tundiya li ser jinan nîşan nede. Di vê qonaxa nû de dijminatîya vekirî ya li hemberî wekhevîya zayendî jî heye.

Weke ku di Peymana Stenbolê de jî hatiye diyarkirin, erka sereke ya dewletên îmzeker pêşîlêgirtina tundiyê, belavkirin û hişmendiya sereke ya li ser wekheviya zayendî, hilberandina polîtîkayên ku pêkanina wan dike û li dijî cihêkariya zayendî têkoşîn e. Di vêçarçoveyê de her çendî tê fikirîn ku vekişîna ji Peymana Stenbolê van berpirsiyariyan ji holê radike jî, Tirkiye ji ber peymanên navneteweyî yên ku ew alîgirê wê ye, dîsa jî neçar e ku li dijî tundiyê têbikoşe. Lê belê Wezareta Malbat û Xizmetên Civakî ku ji têkoşîna li dijî tundiya li ser jinan berpirsyar e û divê ji bo wekheviyê bixebite, bi organîzekirina Atolyeyên Malbatê parastin û xurtkirina malbatê xist rojeva xwe.

Di kongreya sala borî de jî me teqez kir ku bandora polîtîkayên malbatperestî yên li ser têkoşîna li dijîtundiyê hate nîqaşkirin, polîtîkayên malbatparêz jinan di nava malbatê de dixin girtîgehê, li şûna hişmendiya tundiyê, baweriya bi malbata pîroz belav dikin. Erka wezaretê ne parastina malbatê ye, pêkanîna polîtîkayên ku jinan li dijî tundiyê bi hêz bike û wekheviyê pêk bîne.

GRAFİK

ENCAM

Di vê serdemê de xebatên ku me kirin û xizmetên ku me wek Navenda Şêwirmendiya Jinan pêşkêşîjan kir, li hemberî zehmetiyên ku jin dijîn, mudaxeleyên bi bandor bûn. Li jêr hûn dikarin bandorên gelemperî yê karûbarên pêşkêşkirî û pêşniyarên me bibînin:

Bersiva Lezgîn û Cihê Ewle:

Di navenda xwe ya şêwirmendiyê de, me destwerdan û piştgiriya destpêkê ji bo jinên rastîundiye hatin kirin û beralîkirinên guncaw pêşkêş kirin. Me pêşî li parastina nepenîtiyê û dabînkirina ewlehiya jinên ku bi ewleyî sewqî navendên pêngava yekem û stargehan kirin.

Piştgiriya Hiqûqî û Ragihandinê:

Bi hevkarîya bi yekîneyên piştgiriya qanûnî re, me piştrast kir ku jin di derbarê mafên xwe yê qanûnî de agahdar bûne û rê li ber mekanîzmayên pêwîst ên qanûnî bigirin. Me bi piştgirîkirina dozên jinên ku di warê têkoşîna li dijî tundiye de daxwaza piştgiriye kirin, armanc kir ku pêşî li tenêtiya li dijî darazê bigirin.

Piştgiriya Psîkolojîk:

Bi pêşkêşkirina xizmetên şêwirmendiye ji jinan re li navenda xwe, me armanc kir ku em piştgiriye bidin pêvajoyên wan ên başbûnê yê piştî trawmayê bi xebatên li ser taxan û bernameyên piştgiriya derûnî-civakî beşdarî bihêzkirina jinan bibin.

Bilindkirina Hişmendiya Civakî:

Weke navend me çalakî û kampanya ji bo hişyarkirina tundiya li ser jinan di civakê de li dar xist.

Di vêçarçoveyê de me di nava armancên xwe de cih girtiye ku em xebatên qadê yê zêdetir bimeşînin da ku hişmendiya civakê li ser tundiya li ser jinan zêde bike. Bi zêdekirina bandora Navenda Şêwirmendiya Jinan bigihîne zêdetir jinan, û ji bo parastina mafên jinan di warê pêvajoyên qanûnî û dadgehan de mekanîzmayên bi bandortir werin pêşxistin.

Armanca vê raporê ew e ku destwerdanek bi bandor li rewşên tundiye yê ku jin rastî wan tî û piştgirîkirina beşdarbûna bi ewle ya jinan di jiyana civakî de ye. Weke Navenda Şêwirmendiya Jinan em ê xebatên xwe yê ji bo bidestxistina van armancan berdewam bikin.

X

@kadinzamanider

Facebook

@kadinzamanidernegi

Instagram

@kadinzamanidernegi

Youtube

Kadın Zamani Derneđi

Podcast

Dema Jinan Diaxive